

ב"ה, יו"ל ע"י המכון למצוות התלויות בארץ • ניסן תשפ"ו • גליון 10

לאפרושי מאיסורא

הלכות • כשרות • מנהגים

"בערתי הקדש מן הבית"

ביעור מעשרות בים הגדול

תמצית דיני ביעור
מעשרות הנוהג בשנה זו
בערב שביעי של פסח •
מאת הגאון רבי שניאור
זלמן רווח שליט"א

תוספים בדגים כשרותם לפסח וימות השנה

פסח כהלכתו
דינים, מנהגים,
הלכה למעשה

ברכת האילנות
תמצית דינים
וידיעות נחוצות

פתח דבר

"והתקדשתם והייתם קדושים"

צריך האדם להתקדש על שולחנו בסעודתו, אמרו רבותינו "קדושים תהיו לי", קדש עצמך במותר לך... והוא שיכון אל המצות התלויות בסעודה ההיא, מכשרות המאכלים והרחקת האיסורים לפי דרכי התורה... כי באמת הכוונת האלו הנכבדות והרוחניות יעמידו הנפשות הנכבדות ויקיימו אותה, כי היא קודש ומן הקדשים תאכל. (ש"ה שער האותיות אות ק"ף - קדושת האבילה)

בעומדנו בערב פסח בניצומה של שנת התשפ"ו, מתכבדים אנו להגיש בפניכם את מדריך הכשרות 'לאפרושי מאיסורא' שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ', המלא וגדוש במידע כשרותי והלכתי הנוגע לכשרות בכלל ולחג הפסח ודיני ביעור מעשרות בפרט. יה"ר שנוכה לאכול את קרבן פסח בירושלים בבית מקדשנו בב"א.

??רכת פסח כשר ואמ

מצוות ביעור מעשרות בערב שביעי של פסח

בעזה"י בערב שביעי של פסח נצא לים הגדול ונשליך את כל המטבעות המיוחדות לחילול מעשר שני ורבעי של 'בית המעשר' שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

ניתן להצטרף למצווה ולהעביר

את המטבעות שברשותכם,

עד יום שלישי י"ג ניסן

למשרדי 'המכון למצוות התלויות בארץ'

רבי עקיבא 4, אלעד

לברור אודות מוקדי מסירה נוספים ניתן להתקשר:

03-9030580

'לאפרושי מאיסורא'

עריכה תורנית:

הרב אביחי בן ססי

הרב אשר רווח

לתגובות והערות:

MAIL@MACON.CO.IL

ניתן לקבל את הגליון

במשרדי המכון וכן בדוא"ל ע"י

שליחת בקשה למייל המערכת:

MAIL@MACON.CO.IL

כל הזכויות שמורות

'המכון למצוות התלויות בארץ'

ת.ד. 176 אלעד 4081003

טלפון: 03-9030580

פקס: 03-9030891

עיצוב ועימוד:

מיכאל אמרוסי

דיני ביעור וזידי מעשרות בשנה הרביעית

יכול לחלל את הקדושה שנמצאת בכל המטבעות. על פרי שערכו לפחות שווה פרוטה, וישמיד את הפרי שחילל עליו כדי שלא יהווה תקלה לאחרים באבילתו, ויזהר שלא ישמיד את הפרי דרך בזיון וכנ"ל.

מה חייב בביעור

חובת הביעור בשנה הרביעית חלה על הפירות והירקות שנתחייבו במעשר בשנים - א. ב. ג. לשמיטה, אך פירות וירקות שנתחייבו במעשרות בשנת הרביעית, זמן ביעורם הוא בשנה השביעית. בסוגי פירות שספק מה השלב הקובע בהם, וכן בשאר הספיקות, יפריש מעשרות על תנאי, ויבערם כדין.

מוצרי מאפה החייבים בחלה, זמן ביעורם תלוי האם נאפו מקמח שנעשה מתבואה שהביאה שלישי קודם ראש השנה של רביעית, שאם הקמח נעשה מתבואה שהביאה שלישי לאחר ראש השנה של רביעית, זמן חובת ביעורה הוא בשביעית.

חובת הביעור של נטע רבעי הוא רק על הנטיעות ששייכות לשנים א-ג, אולם אותם שחנטו בשנה הרביעית יתבערו בשביעית.

מתנות שהגיעו למקבליהם, כגון כהן שקיבל שמן תרומה להדלקה, אינו חייב לבער השמן מן העולם, שכבר נתקיימה המצוה כאשר קיבל את התרומה לידי מן המפריש.

מוצרי חמץ

מי שברשותו מוצרי חמץ החייבים בהפרשת

מאת מורנו ראש המכון

הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

מצות הביעור

הכל חייבין במצות ביעור בשנה הרביעית והשביעית, בערב יום טוב האחרון של פסח, וכל מי שברשותו פירות שהן טבל או ספק טבל, חייב להפריש מהן עד אז תרומות ומעשרות.

כיצד מבערים

פירות מעשר שני או רבעי, מחלל את קדושתם על מטבע. את המטבע, עם שאר כל המטבעות שברשותו מחילולים קודמים של מעשר שני ורבעי, יחלם על מטבע אחת. לאחר שחילל הכל על המטבע, ישמיד את המטבע על ידי שישליכנה לים הגדול, ואין צריך לשחקה תחילה. ואם משליך לשאר נהרות, עליו לשחוק תחילה את המטבע. ואם אינו נמצא בקרבת הים, ישחוק את המטבע ויפורנה ברוח. ומסתבר שגם יכול להשמיד המטבע על ידי שרייתו בחומרים שמכלים אותו. ומכל מקום כיון שבמטבע זו יש קדושה, אין להשליכה דרך בזיון, כגון לבור שופכין וכיוצא בזה.

מהם כלל, ועבר זמן הביעור, מיד כשזכור יפריש מהם תרומות ומעשרות, ויתן המתנות לבעליהם. ואמנם הפירות של המעשר שני, יש אומרים שאין להם פדיון והפירות נאסרים ועליו לבערם מן העולם וכנ"ל. ויש מצדדיו להקל שבאופן זה אין הפירות נאסרים אלא יפדם על מטבע, ויבערו מן העולם [ומ"מ הקונה פירות וירקות טריים בשוק לאחר פסח, אפילו הם עדיין ודאי טבל, אינו צריך לחשוש למעשר שני שבהם, כיון שהם גידולי השנה הרביעית, ואם יש פירות שהם עדיין שייכים לשלישית, הרי צריך לעשר מהם מעשר עני ולא מעשר שני, אא"כ יש חשש שזה מאוחסן מהשנה ב, ודבר זה אינו מצוי].

דיני וידוי מעשרות

מצות וידוי

לאחר שהפריש וביער את כל מעשרותיו, מצות עשה להתודות לפני ה', וזהו הנקרא "וידוי מעשר". ומצוה זו נוהגת אף כשבית המקדש אינו קיים. זמן הוידוי, הוא בזמן המנחה של יום טוב האחרון של חג הפסח בשנה הרביעית והשביעית, לאחר שבערב יום טוב האחרון גמר לבער כל מעשרותיו. נוסח הוידוי הוא הנאמר

בכתוב (דברים כו, יג-יד): "ביערתי הקדש מן הבית וגו'. לא אכלתי באיני ממנו וגו'. השקיפה ממעון קדשך מן השמים" וגו' (ניתן לראות את נוסח הוידוי להלן בעמ' 6).

חלה או תרומות ומעשרות, יקפיד להפריש מהם ולבערם עד ערב פסח קודם זמן איסורם [אע"ג שחובת הביעור הוא בערב יו"ט האחרון של פסח, הכא שאני, מחמת איסור החמץ שבוהו. ואמנם נראה שאם עשה "מכירת חמץ" וכעת זה ברשות הגוי, אין ע"ז חובת ביעור, אלא שלאחר פסח כשחוזר ולוקח את זה לרשותו, יקיים בהם מיד מצוות ביעור].

מקום רחוק

מי שיש לו פירות החייבים בביעור, אך הם רחוקים ממנו, והגיע זמן הביעור, הרי הוא קובע מהמקום בו הוא נמצא מקום לכל מתנה ומתנה וקורא להם שם ולאחר מכן מזכה את המתנות לבעליהם על ידי אדם אחר, או באחד הקניינים המועילים, ואת המעשר שני שיש לו בפירות יחלל על מטבע שיש לו עמו, ויבער אותה במקום שהוא שם. אם אי אפשר לו לזכות את המתנות לבעליהם, יקבע להם מקום ויקרא להם שם, ויחלל את המעשר שני על המטבע. אלא שבאופן זה אינו יכול לומר את הוידוי כפי שיבואר לקמן.

עבר הזמן

מי שהפריש תרומות ומעשרות מפירותיו, אך לא נתן את המעשרות לבעליהם, ועבר זמן הביעור, מיד כשזכור יתן את המתנות לבעליהם, משום שבכל רגע שהוא מעכב מלתת עובר הוא על מצות ביעור, ומכל מקום הפירות שמהם הפריש לא נאסרים. אולם אם הפריש מהפירות את המעשר שני, ולא פדאו על פירות או מטבע כנצרך, ועבר זמן הביעור, נאסרו פירות המעשר שני באכילה והנאה, ומיד כשזכור יבערם מן העולם, שאין להם פדיון אחר זמן הביעור. והוא הדין בפירות רבעי. וה"ה מטבע שלא ביערה בזמנה, צריך לבערה מן העולם, ואי אפר לחלל אותה על מטבע קטנה.

פירות שהשאירם בטבלן ולא הפריש

מי מתוודה

אין מתודין אלא ביום. וכל היום כשר לוידי מעשר. וידי מעשר, מצוה מן המובחר שכל אחד יאמר את הידי בפני עצמו. ומכל מקום אם רצו הרבים להתוודות כאחד מתוודים. יש אומרים שאם רצו הרבים שאחד יקרא להם, והם יצאו מדין 'שומע כעונה' הרשות בידם. ויש אומרים שבידי מעשר אין אחד יכול להוציא את חבירו מדין 'שומע כעונה'.

אף על גב שמצוות ביעור נוהגת בין בזכרים ובין בנקבות, מכל מקום מצוות וידי אינה נוהגת אלא בזכרים ולא בנקבות. יש אומרים שיש לברך קודם היודי: "ברוך אתה ה' אמ"ה אקב"ו על וידי הביעור", ויש חולקים. ומכל מקום בזמן הזה אין מברכים.

הכנה למעשה

הגאון האדר"ת הנהיג לקרוא את פרשת היודי במנחה של שביעי של פסח בציבור מתוך ספר תורה. ואמר לי מרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצוק"ל שכך יש לנהוג הלכה למעשה לקרוא בשביעי של פסח, בין אשרי לתפילת העמידה של מנחה, את פרשת היודי מ"כי תכלה" עד "זבת חלב ודבש". והיינו בלא ברכות התורה ופשוט. (כתב בספר דרך אמונה, שכל שאומרה בבית הכנסת בתורת תפילה יכול לאומרה אפי' שנתן המע"ר לכהן ולא ללוי, וכן אם הפריש בטומאה את המע"ש, כיון שבפועל עשה כדין. עיי"ש ודוק).

גם בזמן הזה נוהג וידי מעשר, ולכן כל שמילא אחר התנאים ההלכתיים לאמירת וידי אומר את נוסח היודי [וה"ה במי שמנוי לבית המעשר]. גם מי שאין לו קרקע ברשותו, יכול לומר וידי מעשר אף על גב שנכללות בו המילים: "את האדמה אשר נתת לנו". אך שלא מילא אחר כל התנאים, אסור לו לומר את היודי, שנמצא ח"ו כדובר שקרים לפני ה', וכדלהלן:

אין אדם מתודה, אלא אם כן הפריש את כל מעשרותיו, ונתן המתנות לבעליהם. ולכן, מי שהיו ברשותו פירות של טבל ודאי, ולא נתן את המעשרות ללוי כדן, אלא הפריש את המעשר ראשון, ואכלו בעצמו, אינו מתודה. שכיצד יאמר: "וגם נתתיו ללוי", ונמצא כדובר שקרים לפני ה' יתברך. והוא הדין מי שהיו ברשותו פירות של מעשר עני ולא נתנם לעני, שאינו יכול להתוודות [ותרומה בזה"ו שאין נותנה לכהן כיון שאסור לו לאבלה, נראה שאין זה מעכב את היודי, כיון שעושה כך כדן ע"פ הוראת גדולים]. וכן שאר הלכות הפרשת תר"מ מעכבות [בסדרם, ממינו, מהתלוש. מלבד מה שלא נוהג היום, כגון אי נתינת תרומה לכהן או הפרשה בטומאה, שכל העושה כך, על פי דין הוא עושה]. שכח אדם ולא בירך קודם שהפריש תרומות ומעשרות, דעת הפוסקים שאין זה מעכב את היודי, כיון שברכות אינן מעכבות. ויש מי שכתב שאם שכח ולא בירך הרי זה מעכב ואינו יכול לומר את היודי, והעיקר להלכה כדעה ראשונה.

כיצד מתוודה

עיקר מצוות היודי לאמרה בבית המקדש, שנאמר: "לפני ה'" ואם התודה בכל מקום, יצא.

מצות ביעור מעשרות בים הגדול

נוסח החילול:

"כל הקדשה של מעשר שני ורבעי שיש במטבעות בכל מקום שהם כולל הפרוטה המורה שיש בכל המטבעות, יהא מחלל הוא וחמשו על מטבע זו שברשותי".

לאחר שחילל הכל על המטבע, ישמיד את המטבע ע"י שישלכנה לים הגדול, ואין צריך לשחקה תחילה. ואם משליך לשאר נהרות, ישחוק תחילה את המטבע. ואם אינו נמצא בקרבת הים, ישחוק את המטבע ויפורנה ברוח.

קודם ההשלכה לים הגדול יאמר:

לשים יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחדא שם י-ה בן-ה ביחודא שלים בשם כל ישראל, הנה אנכי בא לקיים מצות בעור מעשרות כמו שצויתנו בתורתך הקדושה, לתקן שורש מצוה זו במקום עליון עם כל המצוות הכלולות בה, לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו, ויהי נעם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

לאחר שהשליך המטבעות לים יאמר:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלוהי אבותינו כשם שזכינו לקיים מצות בעור מעשרות, כן יזכנו ה' לקיים מצוות הפרשת תרומות ומעשרות ומצוות בעור מעשרות מהתורה בביאת גואל צדק ובבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון:

♦ פרשת וידוי מעשרות ♦

לאחר שהפריש וביער את כל מעשרותיו, מצוות עשה להתודות לפני ה', וזה הנקרא "וידוי מעשר". ומצווה זו נוהגת אף כשבית המקדש אינו קיים, זמן וידויו הוא בשעת המנחה של יום טוב האחרון של חג הפסח, בשנה הרביעית והשביעית, לאחר שבערב יום טוב האחרון, גמר לבער כל מעשרותיו, אומר פרשה זו (דברים כ"ב-ט):

"כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר, ונתתה ללוי לגר ליתום ולאמנה ואכלו בשעריך ושבעו: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתי ללוי לגר ליתום ולאמנה ככל מצותך אשר צויתני, לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי: לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת, שמעתי בקול יי אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו, כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש":

אחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלוהי אבותינו כשם שזכינו לקיים מצות בעור וידוי מעשרות, כן יזכנו ה' לקיים מצוות הפרשת תרומות ומעשרות ומצוות בעור מעשרות מהתורה בביאת גואל צדק ובבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון:

ברכת האילנות

וכל זה הוא באילנות שוודאי מורכבים באיסור, אולם אם יש ספק אם זה מורכב בכלל, או שיש ספק לגבי איסור הרכבתם [כלומר, שספק אם ה'רוכב' וה'כנה' הם מאותו מין] וכן אם יש ספק האם העץ שלפנינו הוא מורכב במינו או שלא במינו [כגון שיש כמה סוגי כנות וחלקם מותרים וחלקם אסורים], לכאורה בכהאי גוונא יהיה מותר לברך ברכת האילנות, וכגון בפירות הדר.

⊙ אילנות ערלה - מותר לברך ברכת האילנות על פריחת אילן שעדיין בשנות הערלה, כיון שברכת האילנות היא על כללות הבריאה, ועוד שאילנות אלו לא נעשו באיסור, וכן העיקר להלכה ולמעשה.

⊙ אילנות מורכבים - לכתחילה אין לברך שהחיינו ולא ברכת האילנות על עצים מורכבים.

רשימה חלקית של האילנות המצויים:

שם הצמח	הרכבתו	שם הצמח	הרכבתו
אבוקדו	ללא הרכבה אסורה	מנגו	ללא הרכבה אסורה
אגוז מלך	ללא הרכבה אסורה	משמש	יש במינו ויש בשאינו מינו
אנסיים	הרוב המוחלט מורכב על חבוש שאינו מינו	פומלה	יש במינו ויש ספק מינו
אנונה	ללא הרכבה אסורה	פיטאיה	ללא הרכבה
אפרסק/נקטרינה	יש הרכבות מותרות, ויש אסורות ויש בספק	צבר	ללא הרכבה
אפרסמון	ללא הרכבה אסורה	קומקוואט	יש במינו ויש ספק מינו
אשכוליות	יש במינו ויש ספק מינו	קליפיים	יש במינו ויש ספק מינו
אתרוג	הכשר לברכה אינו מורכב, והאחר בספק מינו	רימון	ללא הרכבה אסורה
גפן	ללא הרכבה אסורה	שזיף	יש הרכבות מותרות, ויש אסורות ויש בספק
דובדבן	יש במינו ויש ספק מינו	שסק	בדרך כלל מין במינו
זית	ללא הרכבה אסורה	שקד	יש הרכבות מין במינו, ויש שאינו במינו אך מותרות, ויש אסורות.
חבוש	ללא הרכבה אסורה	תאנה	ללא הרכבה אסורה
חרוב	ללא הרכבה אסורה	תמר	ללא הרכבה
ליטשי	ללא הרכבה אסורה	תפוז	על חושש המנהג להתיר והשאר ספק מינו
לימון	יש במינו ויש בספק מינו	תפוח	בדרך כלל מין במינו

הכשרת והגעלת כלים לפסח

לפסח. ובאינדוקציה שאי אפשר לחממו ללא סיר, לאחר הניקוי והשטיפה, ייבש היטב שלא יהיה כל רטיבות כלל. וישים את הסיר הרחב ביותר שלו בכל המקומות וילבן תחתיו עד שיהיה לו ברור שכל המשטח הגיע לחומו הגבוה. את קצוות המשטחים שהם קרים, ויש חשש שנפל שם גוש חמץ כמו פתיתים, יכשיר לכתחילה בעירו של מים רותחים עם אבן או ברזל מלובן, ואין לחוש לפיצוץ בזכוכית זו שיכולה להגיע לחום גבוה בלי שתתפוצץ.

כלים מהחומרים החדשים כגון שיש LAMINAM [למינס] ועוד

כלי מתכת - צריך להכשירם לפסח לאחר שהשתמש בהם בחמץ חמין, ומועילה בהם הגעלה והכשרה, ובכלל זה הכלים הבאים: זהב, כסף, נחושת, ברזל, בדיל ועופרת (א.א.). אלומיניום ונירוסטה וכלל סוגי מתכת חדשים, הרי הם ככל כלי מתכת שדינם בהגעלה. כלי עץ, כלי אימאיל, כלי אבן, כלי אבן העשוים משחיקת אבנים קטנות - דינם בהכשרה והגעלה כמו כלי מתכות.

כלי פלסטיק, ניילון, גומי וסיליקון - אפשר להכשירם ולהגעילם לפי השימוש בהם.

כלי מתכת המצופים טפלון - ראה בשו"ת שם משזור (חלק ד' או"ח סי' ט' אות יד) שם כתבנו שלמעשה אפשר להגעיל כלים אלו, יעו"ש

כלי חרס, חרס מצופה זכוכית, פורצלן, חרס מצופה עופרת, כלי ציני - לא מועיל בהם הגעלה.

כלי עור - מועיל להם הגעלה.

כלי זכוכית בימינו, דין הזכוכית הקרמית, ואופן הכשרת כיריים קרמיות ואינדוקציה

כלי זכוכית - לדעת בני ספרד אם השתמשו בחמין דינו בהדחה ושטיפה היטב ומותר הוא בשימוש בפסח. מנהג בני אשכנז להחמיר להכשירם. בדיעבד מותר גם לבני אשכנז.

כלי זכוכית עמידים כגון פירקס - לדעת הספרדים מותרים בשימוש לאחר שטיפה והדחה. ולמנהג בני אשכנז, מותרים בהגעלה.

כלי זכוכית קרמית - מותרים לכתחילה לאחר שטיפה והדחה לבני ספרד. ולאחר הגעלה מותר להשתמש בה גם למנהג בני אשכנז.

כיריים קרמיות או כיריים אינדוקציה - פלטת הזכוכית שהיא עשויה מזכוכית קרמית, מותרת לכתחילה בשימוש לאחר שטיפה והדחה היטב לדעת הספרדים וכשאר כלי זכוכית. למנהג אשכנז חייבת בהכשרה קודם השימוש בה לפסח. אופן ההכשרה של כיריים אלו: לכתחילה כמו חומרת הרמ"א יש לעשות

כיריים קרמיות

ליבון קל לחצובה, והוא בהדלקת כל הכיריים לחומם הגבוה ובעוצמה הגבוהה, ולאחר שהגיע לטמפ', מכבהו ובכך תם הכשרו לכתחילה

מאושר לפסח

מוצרי קוסמטיקה, חומרי ניקוי וסיגריות
תרופות וכדורים - מותר לחולה ליטול תרופות, ואפשר גם להקל לחולה שאין בו סכנה וכן למי שכאבו גדול. מכל מקום, אם הרופא מאשר לכתחילה תחליף כשר לפסח באופן שאין בזה כל נזק ודאי שיש ליטלו, אך אין לעכב את מתן התרופה אפילו לרגע אחד בשל כך - ומאידך במקרה שמדובר רק במיחוש או בדברים קלים לאנשים בריאים, יש להשתדל ליטול את המאושר לפסח כפי המופיע בחוברות התרופות.

סיגריות - כל סוגי הסיגריות ומוצרי טבק, אף אותם שמעריבים בהם חמץ, העיקר להלכה שמצד דיני הפסח מותר ליהנות מהסיגריות, אולם כידוע עצם העישון אסור ומסוכן הוא ולא באנו בזה לדון כאן.

סיגריה אלקטרונית - מכיון שהנוזל לא נפסל מאכילה וכפי שהמציאות מורה, והוא אף עם טעם, יש לדון לחייב כשרות גם לכל ימות השנה, לאחר שהנוזל עצמו גם נכנס לפה לעיתים קרובות, ובמיוחד צריך כשרות לפסח.

מוצרי טיפוח - למעשה רוב חומרי הבישום והמוצרים על בסיס אלכוהול וכדומה אינם מן החמץ, ועל כן נראה פשוט שלכתחילה אין צריך להחליף את מוצרי האיפור, או הקוסמטיקה או חומרי הניקוי שברשותו, או לכת לחפש אחרי מוצרים הללו עם כשרות לפסח.

מזון לדגים - יש להתיר השימוש במזון לדגים (ולא של בע"ח אחרים).

רעל עכברים - מותר להשתמש ודלא כמי שהתמיר בזה.

כלי עץ המצופים בצבע וסממנים - לא מועילה בזה הגעלה, ומ"מ אם מרוח רק לק חומר מבריק נראה שניתן להגעילו.

שיש תברון, שיש גרניט, שיש קיסר - מועילה בהם הגעלה.

שיש גרניט פורצלן, למינס, דקטון - לא מועיל בהם הגעלה כלל.

⊗ **סוגי השיש אשר עשויים מאבן ומכשירים אותם לפסח** - מעיקר הדין אין צריך לכסותם. ולמנהג האשכנזים יש לכסות תמיד לאחר הכשרה של עירוי מכלי וכן נהגו רבים בקהילות הספרדים משום חומרא של פסח.

⊗ **סוגי השיש אשר עשויים מחרס שלא ניתן להכשירם** - יש להקפיד על הכיסוי מעיקר הדין וכל סוגי הכיסויים מועילים, כגון: פח, פי וי סי, פוליוגל, טפט ונייר כסף [וכתבנו להמליץ על כיסוי טפט הנדבק לשיש כיון שלא נכנסים מתחתיו מים כלל].

מכירת חמץ אונליין
ע"י הנאמן רבי שניאור זלמן רוזח שליט"א
www.hamachon.co.il

מאושר לפסח

רשימת מוצרים שאין לחוש בהם לאיסור חמץ

שם המוצר	הערות	שם המוצר	הערות
אבקת ניקוי וכביסה		מרכך שיער	
אודם לנשים		משחות שונות	
אמה לכלים		משחת נעליים	
אקונומיקה		משחת שיניים	גם בטעמים
בשמים	מכל הסוגים לכל המינים	נייר כסף	
דיאודורנט	מכל הסוגים כולל סטיק	נייר פרגמנט - אפיה	
חומרי ניקוי	מכל הסוגים והמינים	ניירות עטיפה	
טבליות למדיח כלים		נוזל לניקוי כלים	
טבליות למכונת כביסה		סבון מוצק	
כוסות חד פעמי פלסטיק		סבון נוזלי	
כוסות חד פעמי נייר - גם לשתייה חמה	בתוצרת חו"ל קיים לעיתים תערובת חמץ, ואין לחוש לזה כמבואר בהלכות לעיל	עפרונות איפור	
כפפות רב פעמי		פודרה	
כפפות חד פעמי	גם מה שעם אבקה, היא אבקת טלק וללא חשש חמץ	קוסמטיקה	כל מוצרי האיפור מכל הסוגים
כלים חד פעמיים	מכל הסוגים והמינים אף אם יש המעורב עם חמץ בייצור וכמבואר בהלכות	קיסמים לשיניים	גם בטעמים
מגבונים לחים		קש לשתייה	
מי פנים		קרם גוף	
מי פה	כולל בטעמים	קרם ידים	
מייק-אפ	כל המינים	קרם פנים	
מנג'טים לאפיה		שמפו	
מסקרה		תוחמי איפור	
מפות ניילון	מכל הסוגים	תמיסה לעדשות	
מפיות נייר		תבניות אלומיניום	מכל הסוגים והגדלים ואין בהם חשש לחמץ כלל
מסנני מים			

כשרות מאכלים לפסח

כמון לפסח

דעות שונות נאמרו אם ניתן לעשות התרה למי שהחמיר ולא אבל קטניות, על ידי התרת נדרים, ובפנים כתבנו שהעיקר להלכה שלצורך, כגון חולה, אם יש קטניות שמטיבים עמו, יכול לעשות התרת נדרים.

מנהג האשכנזים קדום מדורי דורות שלא לאכול קטניות, וכפסק הרמ"א. ובשעת הדחק שאין לו מה יאכל או חולה שאיב"ס, פסקו האחרונים והמשנה ברורה, שניתן לאכול ואפילו אורז.

בכלל קטניות הם: אורז, דוחן, חמוס, שעועית, פול, עדשים, חרדל, שומשום, קנבוס וכלל משפחת הליגום [Legumes].

אניס וקימל, כתב רבינו הרמ"א שאינן בכלל גזירת קטניות, וכן הסכימו עמו רבים מן הפוסקים, ויש מי שחילק בין סוגי הקימל השונים. ובאניס יש מי שכתב להחמיר אולם הדעה הרווחת יותר שאין זה בכלל קטניות [ומכאן מדוע במשקה הערק כתוב כשר לפסח תחת כשרות הרבנות ועוד כשרות מחול ומאיך הבד"ץ המקומי לא כתב לא ימות השנה ולא פסח, וכל זה מחמת מחלוקת זו]. כמו כן הכמון אינו בגזירת הקטניות לדעות אלו [ולכן במרוקו הגם שלא אכלו קטניות יבשות, כמון היו אוכלים שאיננה בגזירה זו, אלא שיש בה תערובת של דגן ומזה יש להיזהר הרבה וכבר כתבנו בזה בכמה מקומות].

תפוחי אדמה - אף שהיו מי שרצו לאסור בפרט מפני שעושים מהם קמח תפ"א, מ"מ רבו העומדים כנגדם שאין זה כלל מגזירת קטניות שהרי אינו מידגן וכו', ואין להוסיף על גזירה זו, וכן עמא דבר.

כמון - שהגיע לארץ ממדינת תורכיה וכד', נמצא מעורב בתוכו בוודאות שיבולת שועל והתערובת נמצאה בכל שק שנבדק.

כמון שמקורו ממדינת הודו נבדק במעבדת המכון במשך שנים רבות (שנת תשפ"ו היא השנה ה-23 בריציפות שהוא נבדק במעבדת המכון) הכמון נמצא נקי, ללא ערבוב דגנים כלל, אין צריך לעשות שום פעולה נוספת להכשירו לאוכלי קטניות ויכולים לאכול תבלין זה גם בימי הפסח.

'שמן כמון' - במידה והייצור נעשה ככשר לפסח, מותר להשתמש בו לפסח.

דיני פטריות בפסח

הפטריות הגדלות בצורה תרבותית, בעיקר פטריות 'שמפניון', אין כל חשש בזה לפסח, הלכה ולמעשה.

דין הקטנית ודין קטנית שהשתנתה [כגון הממתיק שבקוקה קולה 'זירו']

מנהג רוב קהילות הספרדים הקדום מדורי דורות לאכול קטניות בפסח וכפי פסק השו"ע. אך ישנם קהילות כעדת המערביים בני מרוקו ועוד, שמנהגם בידם שלא לאכול קטניות [להוציא כאשר הן לחות כגון פול טרי וכיו"ב].

האורז, אף שהשו"ע מתיר זאת כשאר קטניות, בזה מצאנו מנהג שהיה רווח יותר גם בקהילות הספרדים שהיו נמנעים מאכילתו בפסח. וכפי שהרחבנו בפנים.

שעליהם הייתה הגזירה, והוא לכל הפחות מוצר שהיה פעם קטנית, וכיום הוא מעורבב בחומרים נוספים שהופרש לבסוף ובתום ייצורו נראה כאבקה לבנה יבשה, בעלת מבנה מולקולרי יציב. והבאנו הנהגות של ועדי כשרות שהלכה למעשה מאשרים זאת לפסח בלי שכתבו שזה רק לאוכלי קטניות, ויש שחששו מלכתוב על זה כשר לפסח בלי ההגבלה, וכמתואר במאמר בפנים [וראה במאמר שם באות ו, המעשה שהבאנו שם עם הגרמ"ל לנדא זצ"ל שהתעקש שלא יהיה כתוב על זה לאוכלי קטניות, יעו"ש].

תערובת קטניות - גם למנהג המחמירים בקטניות, הדין הוא שכל שהתערבו הקטניות בתבשיל או ביבש ויש רוב רגיל כנגדו הרי זה מותר, כל שאינם ניכרים להדיא.

גם למחמירים באכילה, מותרת ההנאה מקטניות ולכן מדליקים בשמן קטניות. וכן מותר לכתחילה להשהותם בבית ואע"פ שעברו לתיתה במים. ויש מי שכתב שכבר נהגו לא להדליק בשמן קטניות.

קטניות טריות - וכגון פולים ירוקים, שעועית ירוקה, אפונה ירוקה והדומה להם הגדלים בתוך השרביטים והתרמילים שלהם - אין להם דין קטניות אלא ירקות, וכך כתבו להדיא מן הפוסקים, וכן מנהג בני מרוקו, הגם שאינם אוכלים קטניות מכל מקום אוכלים כל הקטניות בעודם לחים. ויש מי שהתיר בזה לכתחילה גם למנהג האשכנזים [ושמעתיה על קהילה בצרפת מבני אשכנז שכך נוהגים].

תוספים בדגים - כשרותם לכל השנה ולימות הפסח

דגים טריים:

דגים טריים מן הים, מכלובים שבים, נהרות, אגמים ובריכות גידול, כשרים לפסח. הן

בוטנים - כתבו הרבה פוסקים שאין להם דין קטניות (האג"מ והשרידי אש, והעידו שהג"י אברמסקי היה נוהג בוטנים למבקריו). אך יש שנהגו לא לאוכלם מפני שיש להם שרביטים בתחילת גידולם. והגרצ"פ פראנק כתב שאע"פ שמעיקר הדין מותר, למעשה המנהג שאין אוכלים בוטנים, אולם מאידך התיר את שמן הבוטנים המופק מהם. וכן ראיתי שנותנים הכשר על שמן בוטנים בלי הגבלה לאוכלי קטניות.

קינואה - נראה למעשה שאין זה בכלל קטניות, ואף אם הוא קטניות, כיון שלא היה בזמן הגזירה - אין לחוש, ויש מי שהחמיר.

לפתית/ליצטין [שמן קנולה] - מסברא אין מקום כלל לאסור שמן ליפתית המוכר כיום בשם 'שמן קנולה' ואת הליצטין שמכנינים ממנו, שהרי אפי' הליפתית עצמה [שאינה ראויה למאכל] אינה בכלל קטניות, וכן דעת הרש"ל הג"ר מרדכי אליהו זצ"ל. ואמנם האבנ"ז דימה זאת לחרדל ופסק לאסור, אך הוסיף שאם התבשל תחילה מותר. ובפועל, שמן ליפתית בימינו, עובר תהליך בישול בתחילתו ולכן צריך להיות מותר. למעשה, מקובל לציין לצד הכשרות לאוכלי ליפתית 'לאוכלי ליצטין'.

שמן כותנה - העיקר להלכה שאינו בכלל קטניות, ויש מי שהחמיר.

תחליפי סוכר - כגון המצוי במשקאות קלים ועוד, שחלקם אלוהוליים, וחלקם מלאכותיים, ותיארנו את האספרטיים [המצוי לדוגמא בקוקה קולה 'זירו'] שהוא אנזים המורכב מחיבור של שתי חומצות אמינו: 'פניללין' ו'חומצה אספרטית'. חומצות האמינו הללו הם למעשה חלבונים המופקים בזמן אכילת האנזים את מצע הגידול שלו שהוא גלוקוזה, שיכול להיות מיוצר מחיטה או מתירס, ובפועל המצוי בקוקה קולה המזון הוא תירס. וביארנו שם שלמעשה זה רחוק מלהגדירו כקטניות

קצר מאוד [טבילה קצרה]. מבחינה הלכתית ראוי לציין שהרוב המוחלט של חומר זה כשרים אף לפסח. ובלא"ה ההשריה היא לזמן קצר ביותר והחומר אינו נשאר בדג, ולא מהוה כל בעייה בכשרות.

בדגים מעושנים, בעישון קר, יש שימוש במלח וסוכר [לבן וחום], ובעישון החם מלבד המלח והסוכר יש גם שימוש בארומות שצריכים כשרות.

בדגים המעובדים לשימורים יש חו"ג רבים נוספים, שזקוקים לכשרות לפסח.

צבעי מאכל כהוספה לדגים, היא תופעה שאפשרית אולם בפועל אין שימוש בזה מטעמים מסחריים ומשום אי הצורך בשימוש בהם. השימוש היותר בולט היה בעבר בדגי סלמון שמקורם בכלובים וצבעם היה חיזור יותר, והמטרה הייתה כדי שהצבע יהיה כהה ובולט [כעין הצבע המקורי שיש בחלק מסוגי דגי הסלמון שמקורם מן הים]. כיום אין בכך שימוש כיון שהצבע מגיע לדגים באמצעות כופתאות המזון שלהם [כופתאות מזון שמכילות בשר דגים בדרך כלל סרדינים ומקרלים ועוד, שנטחנים לקמח, ולזה מוסיפים שמן דגים, קמח וסויה, ומוסיפים לזה גם קרטנואידיים אסטקסנטין וקנתקסנטין שהם נותנים את הצבע לבשר הדג, שיהיה דומה לדגים הגדלים פרא] כך שכיום לא מוסיפים כל צבע ובשר הדג מגיע כבר עם צבעו הכהה מהבריכות. [שימוש יותר נפוץ היה בעבר של צבעי מאכל לדגי הסלמון המעושנים. אולם כיום מבדיקות שעשיתי בכמה מפעלים אין בהם כלל תוספת של צבע מלאכותי, זה מנתונים שאספתי מכמה מפעלי עישון מכמה מדינות ברחבי העולם].

בנוסף על האמור, יש דגים שעוברים חמצון, שהוא תהליך של עיבוד הגורם לשינוי צבע

הגדלים כאן בארץ ישראל או המיובאים לארץ טריים ממצרים, קפריסין, סנגל ועוד. בשיווק מכל המקורות הללו, אין חשש לתוספים, ואין כל חשש גם אם ניזונו מחמץ. הגם שבפועל בבריכות הגידול בארץ ישראל המזון לדגים מוחלף לקראת הפסח וכמובן בתוך ימי הפסח, אולם גם דגים שנקנים כעת, הגם שהדגים ניזונו מחמץ אין בעייה הלכתית. גם דגים טריים העוברים דרך בית אריזה שמנקה את המעיים או מוריד את הראש, אין כל חשש לפסח, הדגים עוברים שטיפה לפני השיווק, או בבית הלקוח ובכל זה די לכתחילה.

דגים קפואים:

המשווקים כ'פילה' לעיתים מצויים תוספים. [להבדיל מהדגים השלימים שבהם אין מצוי כלל תוספים] הצורך להוסיף תוספים בדגים, נובע לעיתים מצרכים בריאותיים של הצרכנים, ולעיתים לתוספת טעם, להקל על הכנת הדג לשימושו הסופי, או לרווחת היצרן והגדלת ממונו או במשקל או רווחי מיסים וכיו"ב.

סוגי התוספים, הם יכולים להיות במים, עמילנים, פוספאטים, תבלינים, ועוד. ניתן למנות את התוספים הבאים המוכרים לנו היום: מאלטודקסטרין, עמילן טופוויקה, קורנפלוור, סוכר, מלח, סודיום סיטארט, סודיום טרי פולי פוספאט, טרי פולי פוספאט, פלפל שחור/לבן, עלי תבלין מיובשים.

בנוסף חלק מסוגי הדגים קודם הכנסתם לעיבוד, עוברים השרייה בחומר 'אנטי אוקסידנט' [ANTI-OXIDATION]. התופעה מצויה בנורבגיה בדגי הסלמון השלמים, שלאחר הוצאת הדג מהכלובים, ולאחר הריגת הדגים, הם עוברים על גבי מסוע לתוך מיכל של מים עם חומר "אנטי אוקסידנט" [=מונע חימצון. שמטרתו להרוג או למנוע את הבקטריות]. זמן ההשריה של הדג במיכל הוא

אפריקה לא מצוי כלל עיבוד עם תוספים [וגם המפעל היחיד שבעבר הכניס חומרים מוספים באמצעות הזרקות, מפי השמועה שמענו שהוא חדל מזה בשנים האחרונות].

פילה סול, זהבנון, מרלוזה, קוד, הליבוט ועוד שמקורם מסין - מצוי בהם תוספת של פוספאטים.

בנוסף, במפעלים הללו בסין, מייצרים גם פילה דגים שונים בציפוי עמילן, שיהיה כבר מוכן לטיגון או שאר דברים אצל הצרכנים.

פילה אמנון [מושט] שמקורו מסין - בעבר הלא רחוק, וכך המצב ברוב הדגים היום, יש רק תוספת מים, ללא חומרים נוספים. מאידך בשנים האחרונות החלו להוסיף פוספאטים גם בפילה מושט, בעיקר ללא עור.

בנוסף היה מצוי [יותר בעבר ופחות היום] שיווק של פילה אמנון לאחר ביוזק של תבלינים או השריה במרינדה, וזה היה מצוי בפילה אמנון, גם עם תבלינים המפוזרים בבזוק על גבי הדגים. וגם עם מרינדה שהיא תערובת תבלינים עם מים. גם בדגי אמנון שלימים מסין היה תקופה שהיה מצוי [בעיקר לצרכי מכס, מה שכמעט לא קיים היום].

פילה דגים ופילה לברק מתורכיה - וכן דגים שלימים גם מסוג דגים וגם מסוג לברק מתורכיה [מעבר לכך שזה ניכר בדג עצמו, הדבר אף מצויין בהבלטה על גבי האריזות].

פילה מרלוזה שמקורו מארגנטינה, או מדרום אפריקה - לא מצוי שם תוספים כלשהם.

פרוסות של סלמון מעושן - הדגים עוברים תהליך עיבוד. כאשר יש שני סוגים האחד

"מידי שנה מגלים מחדש תקלות שהחזתמת הכשרות נכתבת אוטומטית 'כשר לפסח' כמו רוב הדגים, ונכתבת גם על דגים אלו, ללא שנעשה החלפת והתאמת מוצרים לפסח, ומצריך זהירות מרובה"

בשר הדג, ומצוי ביותר בדגי טונה, אשר רוצים להפוך את צבע בשר הדגים לאדום, שהוא נצרך ביותר לתעשיית הסושי ועוד. כאשר יש לזכור כי בד"כ צבע בשר דג טונה שונה מצבע בשר של שאר הדגים. כאשר כידוע להבדיל מרוב הדגים שצבע בשרם לבן, דגי טונה הרוב הם ורודים, חומים, וזאת מחמת כמויות המיוגלבין

[נושא החמצן העיקרי בשרירים של הדג]. יש גם בשר טונה שהיא לבנה כגון האלבקור. וקיים גם צבע אדום עז-חזק, שהוא כבר מעשה ידי אדם, כאשר לוקחים נתחים של טונה ומכניסים לשקיות אוטומות עם חמצן למשך 48 שעות, שבסופם בשר הדג מקבל את צבעו האדום החזק, פעולה זו אפשר לעשות גם אם בשר הדג איננו אדום מספיק. מאידך נמכר גם 'טונה אדומה' מקוריים שהם מדגי בלופין או יילופין ומחירה גבוה יותר מאשר הטונה האדומה שעברה חמצון.

סוגי הדגים שימצויים בהם התוספים:

דגי סלמון שלמים - לא מצוי כל תוספים להוציא השרייתם באנטי אוקסידנט קודם השיווק ואין הדבר אוסר וכמבואר לעיל.

פילה דג סלמון - מנורבגיה וצ'ילה, ללא חשש לתוספים מלבד הנו'.

פילה דג סלמון מסין - בשנים האחרונות החלו בהזרקות לפילה זה, באמצעות מכונת הזרקה, ויש צורך בהשגחה מיוחדת על התוספים ובפרט לפסח [מלבד בעיית התולעים החמורה בדגי סלמון ממקור זה, ראה לעיל בפרק העוסק בכך].

פילה נסיכת הנילוס - המעובד כיום במדינות

ומידי שנה מגלים מחדש תקלות שהחותמת הכשרות נכתבת אוטומטית 'כשר לפסח' כמו רוב הדגים, ונכתבת גם על דגים אלו, ללא שנעשה החלפת והתאמת מוצרים לפסח, ומצריך זהירות מרובה. עם הכניסה לתוקף של התקנה מטעם משרד הבריאות [החל מחדש אלול תשס"ט], כל דג שמוכנסים בו תוספים חובה לציין על גבי האריזה כדג "מעובד" ודבר זה יקל על הציבור.

כשרות התוספים:

לעיתים המוצרים כשרים באופן סתמי, ולעיתים זקוקים לכשרות מיוחדת עבור פסח, ולעיתים עבור כל השנה. אתן דוגמא של מוצר פשוט כמו פלפל שחור, שרצו אותו כשר לפסח במפעל בסין, והגיעו למפעל מקומי וקטן שטוחן תבלינים, לבדוק את האפשרויות, ובדיוק הם טחנו שם אבקת מרק בטעם עוף, ולאחר בדיקה התברר שהוא היה גם חמץ וגם טרף. כך שגם כאשר מדובר במוצרים פשוטים, לכל הפחות במדינות מסוימות, ודאי שצריך הכשר גם לכל ימות השנה.

בעישון קר והשני בעישון חם. כאשר עישון חם מכיל רכיבים נוספים אירומות, מלח וסוכר ועוד. ועישון קר מכיל בדרך כלל תוספת של מלח או סוכר או שניהם, וכמובן שבשני סוגי העישונים העישון נובע משבבי עץ. שהם נותנים את האירומה של העישון למוצר. למעשה כל דגים מעושנים שהם מעובדים זקוקים לכשרות לפסח. [ובעישון חם צריך כשרות גם מטעמים נוספים].

דגי טונה אדומה - המשווקים בטונה אדומה אמיתית ומקורית הם מדגי בלופין או יילופין ומשווקים בדרך כלל כנתחים שלימים, ונפרס לפרוסות במכירה לצרכן, ומחירו יקר ביותר. למרות שדג זה משווק כטרי, משנת תשפ"ה החל שיווק של טונה זו מעודפים של הדג שייבאו כטרי, והוקפא ומשווק כך, והוא אכן כשר לפסח, שאי בו תוספים כלל. מאידך, מצוי מאד שיווק דגי טונה אדומה, שמקורו הוא דג שצבעו בשרו הוא לבן בעיקר היילופין [צהובת סנפיר], והוא עובר תהליך של חמצון, שמסייע לשנות את צבעו לאדום, והוא מכיל תוספים שונים, כגון דקסטרז, E301, E300, E331, חומרים אלו מחייבים כשרות נאותה לפסח,

להלן תמצית עיקרי סוגי התוספים במפעלים השונים בעולם:

סוג התוסף	כשרות לימות השנה	כשרות לפסח
ארומות	צריך כשרות	צריך כשרות לפסח
גלייזינג - מים	כשר	כשר לפסח
מאלטודקסטרין	צריך כשרות	צריך כשרות בד"כ קטניות
מלח	כשר	בד"כ כשל"פ
סודיום סיטארט E331	צריך כשרות	צריך כשרות
סיטריק אסיד E330	היצרנים העיקריים כשרים	צריך כשרות [יש קטניות ויש ללא קטניות]
עלים מיובשים	צריך כשרות + בדיקת חרקים	צריך כשרות
עמילן	בד"כ כשר	יש חמץ. קטניות. כשל"פ [טופיוקה]
פוספאטים	כשר	הסוגים המצויים בד"כ כשל"פ
קורנפלור	בד"כ כשר	צריך כשרות - קטניות
תבלינים	צריך כשרות	צריך כשרות לעיתים קטניות

בדין חיטים וקמח

מאיכותי ובאיזה אופן יש לחוש שמא החמיצו ובידור המציאות בימינו

כתבנו לדון באריכות של הקמח המצוי בשווקים בימינו. וראשית ביארנו המציאות, אשר בימינו אלו חיטים עוברים הרטבה ואיזה מהם לא עוברים. אין חיטים השורים היום במים, אלא עוברים הרטבה שלפי החשבון שעשינו זה מגע מים של 0.025 לכל גרם חיטים שמכילים לפחות 10 גרגרים, ואין בזה אלא טיפה אחת. עוד ביארנו שכל החיטים נכנסים לתהליך זה עם כל הקליפות והכיסויים שלהם, והמכונה הראשונה לא פועלת כמעט כלום כפשוטה בכל הקשור להסרת קליפה. והשהיה בבור בין 8 ל-16 שעות, זה לצורך תוספת הלחות שצריך להעלות מ-12 בממוצע ל-16 בממוצע, לחות זו איננה חמץ כלל וכבר ביארנו זאת לעיל מדברי הרמב"ן ושכנה"ג שכתב על החושבים על החיטים העצורים בבורות קרוב לשנה והם

המציאות היא שדגן יכול להחמיץ גם במחובר, וכבר שנינו בגמרא בפסחים.

כתבנו שמנהג ועדי הכשרות היום, ולפי המציאות הניכרת לעינינו היא, כשהחיטה עם כל הקליפות שלה, גם בהשרייה רצופה של שעתיים איננה מראה כל שינוי, ניפוח או שאר סימני חימוץ, ובפרט כאשר קוצרים היום בשלבים היותר מוקדמים. והבאנו מדברי הבגין ציון שביבולים להבדיל מחיטים, כמעט בלתי אפשר שתחמיץ.

להלכה הכריע מרן השו"ע, שלמצות מצוה יש ליקח לכתחילה שמורה משעת קצירה. ולפחות משעת טחינה. ובשעת הדחק יכול לקחת קמח מן השוק. והפר"ח פליג על דברי מרן וס"ל שבמצת מצוה גם בדיעבד לא יצא ושמורה משעת קצירה היא לעיכובא. והבאנו דברי רבותינו האחרונים שחלקו על דבריו, ולא הסכימו עמו להלכה. ואדרבה, הביאו מנהגים שהיו במקומות שונים [פולין, אשכנז, שאלוניקי], המנהג הנפוץ להקפיד רק על שמורה משעת לישה. וכתבנו שלכתחילה יכול לברך על אכילת מצה, בלקח מן השוק בשעת הדחק, ושמר החל מזמן הלישה. ובפנים ביארנו הטעמים בזה.

ביררנו שלמקפידים בשמורה משעת קצירה, היינו בדגן לכל השימושים שלו, ולא דווקא למצות, כלומר גם לקליות או מצה עשירה. והבאנו שכן מבורר מדברי הרמב"ם והרה"מ, וכן הוא להדיא בנודע ביהודה, ומה שיש שרצו לדייק מדברי הנצי"ב במש"כ על דעת הגר"א, הסברנו שאין כל הוכחה מכך והנצי"ב כתב דבריו על דין אחר של הגר"א, יעו"ש.

סילו המכיל 300 טון גרגירי תבואה

לחים מעיפוש הבור שזה חמץ שהוא אומר 'הקץ לדברי רוח'. כל הגרעינים יוצאים מן

מערכות ניפוי לקמח - ישראל

ניפות, ובדומה למש"כ במחזור ויטרי לגבי מי ביצים שמנפחים אפילו מקמח מצות, ומוכרח שזאת הוכחה מה חשיב לחימוץ. והבאנו הסכמת הדין להלכה של מו"ר הג"ר שמ"ע שליט"א בשו"ת שמ"ש והסכים עמו מרן הרב זצ"ל, וחזר על הדברים בשו"ת יבי"א. וביארנו הדברים בפנים.

עוד כתבנו על יין, על ההקפדות שיש בו, ועל המים שיכולים להיכנס עד זמן התסיסה שהופכים ליין, והבאתי מן ההקפדות שנהגנו כשהיינו אחראים על יין זה. ומטעם זה עדיף להשתמש ביין מאשר במיץ ענבים שלא עובר התססה, ויש צורך בהקפדות גדולות גם בזמן העיבוד הראשוני.

דין השמן הצמחי הנוזלי, הגם שנשטף השמן במים רבים, מכל מקום בהמשך תהליך העיבוד הטמפ' עולה ל 270 מ"צ, ובשלב זה כל המים מתנדפים. ובכה"ג חשיב מי פירות בלי חשש, וכמו שפסק המשנה ברורה לגבי שומן אוז. והוספנו שהשמן המוקשה שהוא יותר בשימוש בתעשיית המאפים, אינו קשור כלל למים, אלא הוא הופך להיות מוקשה בתהליך של קירור והידרו, ולכן הלכה למעשה אין לחוש למים במוצר זה.

בדין מי פירות חמוצים, והבאנו דעת הרי"ז שאסר מי פירות חמוצים כגון רימונים ותפוחים,

הסילו, קשים לחלוטין, ואין בהם שום סימן מסימני החמץ ולכן מותרים הם בשעת הדחק למצה, ובוודאי שאינם חמץ, ובוודאי שאפשר למוכרם לגוי ולהשתמש בהם לאחר הפסח לכתחילה גם למי שאינו נוהג למכור חמץ גמור לנכרי [והבאנו שם לשון המשנ"ב שגם בשריה גמורה כל שלא נתבקע אינו ודאי חמץ אלא ספק חמץ, ואפשר להקל בעבר עליו הפסח].

כתבנו שלגבי שאר חומרים ונוזלים שאינם מים המוסיפים לקמח איזה חששות יש בהם, ועיקר הכיתוב הוא לגבי מי שמשתמש בקמח פסח, לצרכי הכנת מצה עשירה. והבאנו דעת השו"ע והרמ"א לגבי מי פירות הלכה למעשה איך ההכרעה, והוספנו מחלוקת הראשונים, באם יש קצת מים. האם זה מחמיץ מייד או שגם כאן מחמיץ רק לאחר זמן הרגיל במצות. ועוד הבאנו הדיון מה נקרא מים ותולדת המים ומה נקרא מי פירות.

כתבנו לדון לפי דעת המחמירים במי פירות, אי שרי ללוש ולאפות מייד. הבאנו דברי המשנ"ב בשם הגר"ז שלא התירו בזה. מאידך הבאנו לשון החיי אדם שנראה לא כן, וכן הוא כתב לגבי פת מקטניות, ראה הדברים שכתבנו בהערה.

עוד כתבנו על מי פירות שהתייבשו, כגון שמרי יין, האם יש מקום לומר שדינם גם השתנה, והבאנו דברי הביאור הלכה שכתב כדעת הבית מאיר דס"ל הכי ושלא כדעת הח"י. אולם הבאנו את דברי אחרוני דורינו שסוגית שמרי יין איירי במערבב עם מים, ולא עם מי פירות. ולכן לא יהיה בזה נפ"מ באם רוצים לערבב שמרים אלו במצה עשירה. והבאנו הדיעות השונות בזה, והוספנו הדין על שמרים כימיים שבימינו, שאין מקורם ממים כלל, מה דינם לשימם במצה עשירה. והבאנו דיעות שאסרו הדבר, ומאידך הבאנו דעת הסוברים שאין זה כלל קשור להמצה, ואין זה אלא

מי פירות, והיום עושים זאת בייצור מיוחד ללא כל מים במערכות, ומשתמשים בנוזל שלהם לתעשייה.

הסוכר, יש מי שהסתפק בזה שמא דינו כמלח, ורצה להוכיח ממני שהתיר למלוח בשר עם סוכר שאותה פעולה יש לשניהם. ולמעשה כתבנו לדון בדין המלח, והבאנו החילוק בין מלח שמקורו מן המים או מן ההר, והטעם העיקרי להחמיר בשניהם כי הוא חד ומחמם את העיסה. וכל זה לא שייך בסוכר, והבאנו את עיקרי הדברים שהלכה למעשה מי שרצה להוציא הדם מהבשר עם סוכר, אין בזה כל ענין לא לקולא ולא לחומרא, ואין הוא קשור כלל לחימום הבשר ואינו יכול להוציא את הדם. וממילא ה"ה בנידוד, הסוכר מתוק ואינו חד, ואינו מסייע להחמין את העיסה. בנוסף, הגם שבתהליך עשיית הסוכר מוסיפים לו מים רבים ואינזימים ועוד, עם כל זה, כל הנוזלים שלו מתנדפים לחלוטין בכל תהליך העיבוד שלו, וכל החומרים הנוספים הולכים ונעלמים החל מ-70 מ"צ ומעלה לאורך כל התהליך. ועל כן אין מקום לחוש על המים שהיו בו בתוך התהליך.

פולי קקאו מיובשים בשמש

הקקאו והשוקולד, בתהליך עשייתם אין מים כלל, להוציא השטיפות הראשונות, שבתהליך הקלייה של הפולים הכל מתנדף ונעלם. ובפועל כל השימוש בשוקולד הוא רק לאחר שהאפייה מסתיימת, כך שאין בעיה כלל.

כי בכוחם להחמין, והבאנו דברי הרב בית דוד שהחמיר לפ"ד הריא"ז גם במי בוסר ומי לימונים וחילק בין חומץ שלא מחמין את העיסה כי מקורו מתוק, לבין פירות אלו שחמוצים מעיקרן, ואינם לאכילה. והסכים עמו הרב משה ידבר, ואסר לפ"ז גם במיין תפוזים. והסכים עמם הרב פקודת אלעזר. אלא שהבאנו דעת רבינו הרמב"ם להדיא שמי רימונים ותפוחים אינם מחמיצים ועוד דיעות ראשונים ורוב האחרונים שלא מתמין. וכך הכרעת המשנה ברורה כדבר פשוט שגם מי פירות חמוצים דינם כמי פירות. ודלא כשלט"ג בשם ריא"ז. עוד הבאנו בפנים מנהגים קדומים שהיו עושים במיין תפוזים, וטעמם ונימוקם עמם שהעיקר להלכה דלא כריא"ז, ועוד הבאנו מנתיבי עם, לחלק שתפוזים הגם שחמוצים קצת עומדים לאכילה ושונים הם מאותם שחמוצים מאד כמו הבוסר והלימונים שאינם עומדים לאכילה, וכל זה כדי ליישב גם אי נימא להלכה כריא"ז. וכתבנו עוד את דברי מו"ר הג"ד שמ"ע שליט"א שכתב לאסור מיין תפוחים, ובעניינתי כתבנו לתמוה מדוע השמיט את דברי רבינו הרמב"ם שמיין תפוחים חשיב מי פירות ולא מחמין. ואת רוב ככל דעות הפוסקים להדיא שלא כדעת הריא"ז. ומה שהביא מדברי החיד"א והכה"ח היינו כי חששו לעצם ענין של מי פירות. אולם בפועל היום אין ייצור של מצה עשירה שממחרים לעשותו כמו מצות, הרי שהמנהג לא כדעתם, ולכן לא מובן כיצד אפשר להכריע כדעתם ובפועל המנהג הנפוץ אצל הספרדים העושים מצה עשירה שלא כדעתם. ואפשר שסברא אחרת היה עמו בבואו לאסור את המיין תפוחים. וכך כתבתי שצ"ל על העדות שהביא מהג"א יוסף בשם אביו וצ"ל לאסור במיין תפוחים, ראה בפנים שלפ"ז יש גם להעדיף יין ולא מיין ענבים, ועי"ש.

מי ביצים, שכבר הוכרע בשו"ע שדינם כדין

הכנת ירקות עלים לליל הסדר

ודין בדיקתם בשבת זי"ט

שמדובר בפירות קטנים, ורוצה לשוטפם מצד בריאות ונקיותא ולא כדי לברור או להסיר משהו, אין בזה איסור, שאינו בורר מאומה. ולגבי אם יש לאסור מדין 'נטילת נשמה', פשיטא שאם יש ודאי חרקים חיים שימותו לאחר ההשרייה, הרי זה עובר משום נטילת נשמה בשבת. אולם כל זה אם ברור לנו שיש חרקים חיים, אולם אם לא ראינו חרקים, ואינו מוחזק בחרקים, אם כן יתכן שהירק נקי מחרקים, ואת'ל שהוא נגוע, שמא החרקים כבר מתים מחמת הריסוסים בשדה, וגם אם תאמר שיש חרקים חיים, אין וודאות שהם ימותו [שהרי הם לא מתים מיד, וכיון שישפוך אח"כ את המים יתכן שהחרקים יוסיפו לחיות], ואף אם הם ימותו הרי אין כוונתו להורגם אלא להסירם מעל העלה, וא"כ אין זה פסיק רישא והוא גם דבר שאינו מתכוין, ומותר מצד נטילת נשמה. כי בירקות עלים הגדלים בחממות תחת פיקוח והם בחזקת נקיים מחרקים, לא יהיה אלא ספק, ולכאורה יש להתיר.

ומכל האמור היה מקום להתיר בירקות עלים מגידול מיוחד שנקיים מחרקים את ההשרייה

פסוקאי על חסה. בעיגול השחור - בהגדלה

א. אם מצא תולעת גדולה, כיון שאינה מעורבת אלא מונחת על המאכל אין כאן איסור בורר, אלא שמחמת החוששים למוקצה יטול עם קצת מן העלה, הגם שהעיקר להלכה שאין בזה משום טלטול מוקצה, וכיון שאין בזה גם משום בורר מותר להוציא כמות שהוא מעל גבי העלה. ומשום מוקצה גם אין בזה דהוי כדין גרף של רעי, וכ"כ מרן החזו"א או"ח (סי' מז ס"ק ט) שמותר להסיר זובב ואין כאן משום טלטול מוקצה, וכ"ש היכי דמאיס וכן עיקר. אלא שכל זה איירי בחרק גדול שבולט על העלה, אך חרקים קטנים שדבוקים ע"ג העלים, יש בהסרתם משום ברירה, ולכן יסיר אותם עם העלה הנגוע. וכ"פ בשש"כ שם.

ב. מותר לשטוף את עלי הירק תחת ברז מים - כיון שהדחה נחשבת לדרך אכילה ולא דרך ברירה.

ג. מותר לנער את הירק בשבת, כל שאוחז בידו את האוכל ומסלק את הפסולת - הרי זה מותר, וכדרך שהתירו בגרעיני הפירות כגון באבטיח וכיו"ב, וכמ"ש אלא שמבחינה פרקטית פעולת הניעור יכולה להועיל לצורך ניקוי מחרקים רק במקרים מסוימים מאד כמבואר בספרנו תולעת שני ח"ג במבוא לספר, ושם הארכנו על שיטות הבדיקה. אמנם עכ"פ באופנים שזה כן מועיל לנקות כן, יהיה מותר לנער ולאחר הניעור מותר לשטוף תחת הברז להסיר הלכלוך כגון חרקים מתים.

ד. להשרות במים על מנת שהחרקים יצופו - אסור, כי פעולה זאת נחשבת למעשה ברירה. אולם אם המטרה רק להקל על השטיפה כגון

אקריות בעלי סלרי

שאינן זה אלא לנקיותא אלא שכבר כתבתי במקום אחר שגם בחברות מגידול מיוחד, בוודאי באותן שאינן עליהם פיקוח כראוי ונמצאים שם חרקים רבים, אולם גם בחברות הוותיקות והמצוינות, נכון להיום יש יותר ממיעוט המצוי של חרקים היורדים בשטיפה שנותרים בירקות [וזאת באישור ולכתחילה, לאחר התרבות המודעות על עניני שאריות חומרי הדברה, הוראות הרבנות היא שבירקות שאינם 'מסוככים' לשטיפה כגון חסה וכיו"ב, מתירים

הימצאות חרקים היורדים בשטיפה עד כמות מוגבלת לכל יחידת ירק].

אולם דא עקא, שעקב הריסוס שהוא שומני, החרקים 'נתפסים' בירק, וזוקקים לחומר שסייע להם להשתחרר מהירק, אם כן במצב כזה, בכל החרקים שמתירים בהם הימצאות חרקים היורדים בשטיפה, וכגון חסה ועוד,

בכה"ג הנסיון מלמד ובפרט בחילופי העונות, כגון בתקופת הפסח שמצויים חרקים, וחיבת עקרת הבית מעיקר הדין להשלים הנקיון בבית הפרטי שלה, אם כן חזרנו לאיסור ההשרייה של הירקות. ולכן הנכון להכין הכל מערב יו"ט ולא להזדקק לזה בשבת. אולם שטיפה רגילה לנקיותא ובדיקה ויזואלית בעין מותר לכתחילה גם בשבת וכמבואר לעיל.

דין מצה ללא גלוטן

הסכמת רוב הפוסקים. והגם שיש שחששו שאינן אנו יודעים כיצד לעשות מצות משאר מינים שאינם חיטה, אבל לחולי צליאק הסכמת הפוסקים להתיר להם בזה וישתמשו במצות רגילות של ש"ש וכמבואר.

ברכת הנהנין על מאפים העשויים מקמח חיטה שהוצא ממנו הגלוטן, הוא ברכת "מזונות", וברכה אחרונה ברכת מעין שלש, וכך העלינו בתשובה.

חולי צליאק ישתמשו לכזית בלילה הראשון במצות שיכולת שועל רגילות [הגם שיש בהם גם גלוטן, אולם הוא שונה בסוגי החלבונים המרכיבים כך שכדוגמא אחוז החלבון בשיכולת שועל גדול משל השעורה, ורוב חולי צליאק רגישים לחלבון מסויים שדווקא בשיכולת שועל נמצא במינון נמוך] ויוצאים בזה ידי חובת מצה לכתחילה. אולם מצות העשויות מקמח חיטה שהפרידו ממנו את הגלוטן לגמרי, וכן ש"ש שהפרידו הגלוטן לגמרי, נראה שאינן יוצאים בו ידי חובת מצה בליל הסדר וכן נראה

דיני שיעורי המצוות לליל הסדר

הלכה למעשה לדעת השו"ע, לכזית מצה ראשון ושני יש ליקח כל אחד בשיעור חצי ביצה (25 סמ"ק, שהם כ-15 גרם מצות עבודת יד, ובמצות הרכות כ-40 גרם). למצוה של כורך ואפיקומן די בשיעור של שליש ביצה, שהם כ-10 גרם ברגילות, וברכות כ-30 גרם). מרור יש לקחת בשיעור חצי ביצה שהוא כאמור 25 סמ"ק (ובחסה הוא במשקל של כ-25 גרם).

רביעית יין שיעורה 75 סמ"ק שהוא שיעור ביצה ומחצה, ודי בזה, ואי"צ לדעת השו"ע להכפיל השיעורים כיון דלא ס"ל חשש זה. ולהפוסקים שחששו שנתקטנו השיעורים (וברביעית כל אותם פוסקים חששו, להבדיל מן הזית) – יש להכפיל ל-150 סמ"ק.

על מנת שלא להיכנס לספק ברכות (כגו' אות ד), על כן יש לקחת כרפס בשיעור שהוא פחות משליש ביצה, ונכון לחוש לפוסקים שחששו ששיעור כזית הוא בשיעור נפח הזית של ימינו ויש ליקח חתיכה קטנה פחות מנפח של 6 סמ"ק.

מעיקר הדין דעת מרן השו"ע שכזית הוא בשיעור שליש ביצה, מכל מקום במצוות דאורייתא וכן לגבי ברכות, יש לחשב שיעור כזית בשיעור חצי ביצה. יש להיזהר ולא לאכול בין שליש ביצה עד חצי ביצה, שלא להיכנס לספק ברכות.

יש הסוברים ורבים הם שכזית הוא בשיעור קטן, כזית שמן בינוני המצוי בימינו ושיעורו כ-6 סמ"ק. ונכון להחמיר לענין ברכה אחרונה ולהיזהר שלא להכנס לסב"ל, ולהשתדל שלא לאכול אף שיעור זה אלא להפחית ממנו או לאכול בשיעור חצי ביצה. המשנה ברורה נקט להחמיר ככל הצדדים לגבי כזית ראשון של המצה: שיש להכפיל את השיעור, וגם שיש לחשב בשיעור ביצה עם קליפתה. וכתב שלמעשה יש לחוש גם בכזית מרור לזה כיון שנתקנה הברכה על אכילת מרור, ואין אכילה פחות מכזית ועל כן יש להחמיר גם בזה, הגם שזה רק מדרבנן ובשאר מצות דרבנן אי"צ לחוש כגו'.

סוגי המצוות, במידת הנפח, ושיעורו (המשוער) בגודל המצה באורך ורוחב, וכן במושקלה:

מצות רכות - ממוצע			עבודת יד - דקות			עבודת יד - רגילות			המצוה
גרם	גודל	סמ"ק	גרם	גודל	סמ"ק	גרם	גודל	סמ"ק	
40	8*8	25	12.5	12.9*12.9	25	12.5	11.2*11.2	25	כזית ראשון - מוציא
40	8*8	25	12.5	12.9*12.9	25	12.5	11.2*11.2	25	כזית שני - מצה
30	6.2*6.2	17	9	10.7*10.7	17	9	9.3*9.3	17	כזית שלישי - כורך
30	6.2*6.2	17	9	10.7*10.7	17	9	9.3*9.3	17	כזית רביעי - אפיקומן
						25		25	מרור - אכילת מרור
						17		17	מרור - כורך
כרפס									
עדיף פחות משיעור זית של ימינו, שהוא 6 סמ"ק והוא בערך 3 ס"מ על 3 ס"מ, ולכל הפחות מתחת 16 סמ"ק.									
75 סמ"ק, וי"א שלגבי רביעית, אצבע ועוד, נתקטנו השיעורים ויש להכפיל לשיעור 150 סמ"ק.									
רביעית יין									

הביצה הוא 93 סמ"ק וכמבואר בספר מידות ושיעורים. אלא אם כן יחמיר לקבל השיעור כפי שהוא בדרהמים במדויק, ונמצא השיעור 50 סמ"ק בדיוק.

לפי כל חומרות הללו גם יחד שיעור כזית עולה לכדלהלן:

כזית לחומרא - הרוצה להחמיר כדעת המשנה ברורה, כלומר גם לחוש שהשיעורים נתקטנו אף לענין כזית [כהצל"ח ודלא כהחת"ס]; וגם להא דאיירי בביצה עם קליפתה [דלא כהצל"ח] - אם כן שיעור חצי ביצה הוא קרוב ל-50 סמ"ק, ואם לכוון השיעור בדקדוק ה"ז כ-47 סמ"ק, שכן מדברי הנוב"י עולה ששיעור

סוגי המצות, במידת הנפת, ושיעורו (המשוער) בגודל המצצה באורך ורוחב, וכן במושקלה:

מצות מכונה			מצות רכות - ממוצע			עבודת יד - דקות			עבודת יד - רגילות			המצוה
גרם	גודל	סמ"ק	גרם	גודל	סמ"ק	גרם	גודל	סמ"ק	גרם	גודל	סמ"ק	
25	13.6*13.6	50	60	10.5*10.5	50	25	18.3*18.3	50	25	16*16	50	כזית דאורייתא

זכרונות ממעמד ביעור מעשרות בשנת תשפ"ב

הדברים נכתבו בסמוך לחג הפסח תשפ"ב לאחר קיום מצוות ביעור מעשרות בלב ים וברוב עם במעמד מרומם בראשות רבני אלופי ישראל שליט"א

שליט"א רבה של ירושלים עיה"ק והגאון ר"מ בן שמעון שליט"א רבה של בני ברק עיה"ת.

אני תופס את עצמי לא מוכן כאשר אני חוזר ונשאל ע"י עוברי אורח ובעלי דוכנים את השאלה הפשוטה, לאיפה הרבנים מפליגים. מוצא את עצמי עוד הפעם שובר את השיניים ומנסה להסביר על רגל אחת את מצוות ביעור מעשרות. אולי תגיד פשוט שאתם עושים הפגנה, הציע לי אחד שהזדהה בשם ירון בשעה שחזר בסירתו עם שלל דגים.

אלפי מטבעות נערמו להם בתוך תיבה מיוחדת, מחכים לקראת השלכתם אל הים הגדול [בעומק 100 מטר!]. מטבעות שעם

• הרב מנחם דרורי •

אמת מה נהדר היה מראה חיוב קיום מצוות ביעור מעשרות. ערב שביעי של פסח לפני הצהרים, נמל יפו, תכונה ניכרת מכל עבר. תלמידי חכמים ואברכים מופלגים אשר הצליחו לשריין מקום נראים צועדים לעבר הספינה אשר עגנה בראש מורם מחכה לתפקיד שגדמה יועד לה מאז בואה לעולם. רבני קהילות ומרביצי תורה מגיעים בהתרגשות לקראת היותם חלק מקיום המצוה. מה לכם פה ומי לכם פה. זר לא יבין זאת. צוות הספינה מחכה בדריכות לבואם ההיסטורי של רבני ישראל בראשות הראש"ל הגאון רש"מ עמאר

הוא לו, והיינו עבור כל מי ששכח לבער את המטבעות שברשותו. ולאחר מכן השליך אף מטבע זו לים. לאחר מכן התפיש ראש המכון פרוטה חמורה על המטבעות החדשות.

במשך שעה ארוכה של שעת ההפלה התנהלו באוניה דיונים הלכתיים מרתקים באווירת המקום והזמן ע"י הרבנים הגאונים שליט"א, כאשר התלמדי חכמים מנצלים את ההזדמנות להקשות ולהשיב בדרכה של תורה לפני רבותינו אלופי ישראל שליט"א. אשרי מי שזכה לחוות ולהשתתף במעמד נשגב ומרומם זה.

ישראל לגונוי חילל עליהם בזמן הפרשת מעשרות, הן מטבעות של 'בית המעשר' שעי' 'המכון למצות התלויות בארץ' והן מטבעות שהגיעו למוקדי האיסוף שהתפרסמו לצורך זיכוי הרבים. מורינו הגרש"מ עמאר נשא שיעור מיוחד ברמב"ם בהלכות ביעור מעשרות ודיבר בשבח המכון והעומד בראשו על הנחלת הידע והמודעות בהלכות אלו ובירך את כל המשתתפים וידידי המכון.

הראש"ל קרא בקול רם ובהתרגשות יחד עם כל המשתתפים, את נוסח הלשם יחוד: 'לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו וכו' הנה אנכי בא לקיים מצות ביעור מעשרות כמו שצוינו בתורתך הקדושה, 'כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת הפעשר... ואמרת לפני ה'.. בערתי הקדש מן הבית, לתקן שורש מצוה זו במקום עליון עם כל המצוות הכלולות בה, לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו, ויהי נעם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו'. ולאחר מכן השליכו הרבנים והמשתתפים את אלפי מטבעות הביעור אל הים.

בכדי להסיר כל חשש, חילל שוב ראש המכון על מטבע, עבור המטבעות שנעלמו מעיני הרבנים, או שמסרו לו ונאבד, וכן עבור כל כיוצא בהן. וכן עבור כל מי שחילול זה זכות

רגע לפני ההפלגה הגדולה כזלנו מצטרפים

נמצאים אנו בעיצומה של שנת מעשר שני, אם עדיין לא הצטרפתם
זה הזמן להצטרף כחבר ל'בית המעשר' שע"י המכון למצוות התלויות בארץ
בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רוח שליט"א

**קונים פירות וירקות בשוק?
בעלי גינה פרטית? בעלי עסק למכר פירות וירקות?
הצטרפו עוד היום ל'בית המעשר' ותוכלו לעשר בהידור ובקלות**

מהיום אינך צריך לייחד מטבע לחילול מעשר שני ורבעי
ואינך צריך לחפש לוי ועני בחתימתך כמנוי הממונה דואג לכל השאר!
ההמטבעות עליהם חיללת כל השנה, הממונה יבערם בים הגדול בזמן הביעור